

چکیده:

موضوع اعجاز قرآن کریم از قرون اولیه اسلامی، مورد توجه قرآن پژوهان و دانشمندان مسلمان بوده و خداوند متعال نیز با نزول آیات تحدی به اهمیت این موضوع تاکید کرده است. لذا برای درک حقیقت اعجاز قرآن کریم باید به سراغ ثقل جدایی ناپذیر قرآن یعنی اهل بیت (علیهم السلام) رفت. البته لفظ اعجاز به معنی رایج آن به جز موارد محدود، در قرآن و کلام اهل بیت (علیهم السلام) بکار نرفته، و بیشتر با الفاظی مانند: حجت، آیه، برهان و... به معجزه بودن قرآن کریم اشاره شده است. علاوه بر این اهل بیت (علیهم السلام) با اوصافی مانند: چراغ هدایت، جایگاه حکمت، شفای هر درد، بهار دلها، جلاء قلوب و ... به معرفی و توصیف ویژگی‌های معارف و حقایق اعجاز قرآن کریم پرداخته‌اند که معنا و مفهوم هر یک از این اوصاف به جامعیت، جاودانگی و اعجاز منحصر به فرد قرآن کریم اشاره دارد. قرآن پژوهان وجوه مختلفی را نیز با مصادیق و شواهد قرآنی برای اعجاز قرآن کریم ذکر کرده‌اند. بعضی بر جنبه‌های لفظی و بلاغی و بعضی دیگر به جنبه‌های محتوایی و معارفی قرآن کریم تأکید کرده‌اند و عده‌ای هم قائل به نظریه صرفه شده‌اند. گروهی نیز علاوه بر این وجوه عناوین دیگری ذکر کرده‌اند که از تقسیمات فوق خارج نیست. وجه فصاحت و بلاغت و صرفه بر خلاف معارف و محتوای قرآن کریم دارای اشکالات زیادی است. به عنوان مثال اگر وجه اصلی اعجاز قرآن کریم فقط در فصاحت و بلاغت آن می‌بود، صرفاً صاحبان فن توانایی درک و فهم آن را داشتند و سایر افراد بشر از درک اعجاز قرآن کریم عاجز می‌ماندند و این نقص قرآن بود زیرا بر اساس آیات قرآن کریم و روایات اهل بیت (علیهم السلام) قرآن کریم از هر جهت جامع و جاودانه بوده و مخاطب آن کل بشر و تا آخرالزمان خواهند بود. به عنوان مثال، حضرت علی (ع) در بیانی «قرآن کریم را نوری معرفی فرموده‌اند که هیچ‌گاه خاموشی ندارد و چراغی که درخشندگی آن زوال نپذیرد». با بررسی اوصاف معصومین (علیهم السلام) از عظمت و کمالات قرآن کریم روشن می‌شود، ایشان بیشتر به اهمیت معارف و محتوای قرآن کریم تأکید کرده و الفاظ و ظواهر زیبای آن را به عنوان ظرف این معارف عالی معرفی کرده‌اند. به راستی اهل بیت (علیهم السلام) در طول دوران حیات، علی‌رغم اقدامات حاکمان جور در منزوی کردن ایشان و دور نگه داشتن مردم از معارف و حقایق در ست اعجاز قرآن کریم و همینطور رواج ظاهرگرایی، همواره با بیاناتی

شیوا و اقداماتی روشنگرانه جهت تبیین معارف صحیح قرآن کریم تلاش کرده و مهمترین وجه إعجاز قرآن کریم را معارف و محتوای بلند آن معرفی فرموده‌اند.

کلمات کلیدی: اعجاز، قرآن، مکتب، اهل بیت، تحدی

نام و نام خانوادگی دانشجو: مرتضی پهلوانی

اساتید راهنما: دکتر منصور پهلوان - دکتر عبدالهادی فقهی زاده

اساتید مشاور: دکتر مجید معارف - دکتر محمدرضا شاهرودی

دکتری - علوم قران و حدیث